

כללי הציטוט

עבודת המחקר נסמכת על ידע קיים ממחקרים קודמים – נדירים עד מאוד המדענים המגלים יש מאין. מחקרים, פרשנויות, ניתוחים או תיאוריות שפורסמו ע"י אחרים, ומשמשים ביסוס מדעי לתכנים המוצגים או נקודת מוצא לדיון תיאורטי, יובאו תמיד בשם אומנם. ייחוס למקור נקרא "ציטוט", הנחלק לשני חלקים: (1) הפניה למקור בגוף העבודה, ו-(2) רשימת מקורות מאוגדת המוצגת בסוף העבודה. קיימת יותר משיטה אחת לציטוט ולהצגת הביבליוגרפיה, ומתוכן נהוג להשתמש במדעי החברה בשיטת (APA (American Psychological Association); הכללים שיובאו להלן מאמצים שיטה זו.

עקרונות הציטוט

1. מזהה הציטוט (האינדקס) מורכב משם/שמות המחברים ושנת הפרסום.
2. כל טענה (טענה: משפט שיש לו ערך של אמת או שקר) המוצגת במחקר חייבת להסתמך על ציטוט או על ממצא של הכותב עצמו. מכאן ברור שכל הרקע למחקר, שעל בסיסו נערך המחקר הנוכחי, מסתמך על ציטוטים.
3. אין להסתמך על מחקרים קודמים בלא ייחוסם לכותב. הימנעות מייחוס עלולה להעיד על רשלנות במקרה הטוב או על הטעיה במקרה הרע.
4. אין לצטט מקור שלא נקרא אישית ע"י כותב המחקר. עבור קורא העבודה עצם הציטוט מעיד כי הכותב הבין ובהר את המקור המצוטט – ולפיכך האחראיות על ההבנה ועל הבחירה במקור היא של הכותב.
5. אין לייחס טענה כלשהי בגוף העבודה ללא הכללת המקור ברשימה הביבליוגרפית, ואין לכלול מקור ברשימה הביבליוגרפית ללא לפחות ייחוס אחד בגוף המחקר.
6. ישנם שני סוגי ציטוטים: ציטוט ישיר המשמר את הניסוח המקורי או ציטוט עקיף בניסוח מחודש (rephrase) של המצוטט; במקרה הראשון חובה להשתמש במרכאות.
7. יש להקפיד על העתקה מדויקת של שמות המחברים וכתבי העת. כדי למנוע מבוכה מומלץ לבדוק את הכותב הוא אשה או גבר.

עצה: אין להשאיר את כתיבת הרשימה הביבליוגרפית לסוף העבודה; זהו מרשם בטוח להשמטות. יש לכתוב במקביל את העבודה ואת הרשימה הביבליוגרפית, ובעת שמתייחסים למקור יש להוסיף אותו לרשימה. כל שיותר בסוף העבודה הוא למיין את הרשימה בסדר האלף-בית.

יתרת מסמך זה נחלקת לשני חלקים: בראשון יובאו כללי הציטוט בגוף העבודה ובשני כללי בניית הרשימה הביבליוגרפית בסוף העבודה.

כללי הציטוט בגוף העבודה

ציטוט עקיף, מחבר יחיד, כחלק משטף המשפט:

אבניאון (2000) מגדיר את המילה " יקום" כ...

ציטוט עקיף, מחבר יחיד, שלא כחלק משטף המשפט:

באשר לטענה כי מילה זו אינה חדשה (אבניאון, 2000), הרי ש...

אם המקור כתוב בשפה לועזית יש לצטט בשפת המקור:

גיימס (James, 2002) טוען כי...

בהקשר זה ציין גיימס (James, 2002) כי...

מחברים עם שני מקורות (או יותר) באותו הרכב ומאותה שנה – המקורות יסופרו באות סודרת:

לוי (2010) טען כי..., ובמאמר נוסף (לוי, 2000/א) הוסיף כי...

שני מחברים:

יוסף ולוי (1996) העלו את הטענה...

Stewart & Smith (2000) מצאו כי...

שלושה מחברים ומעלה, אזכור ראשון:

לוי, כץ וכחן (2010) התייחסו לתופעה...

... Jones, Helmlth & Levy (1998) חקרו את תופעת...

שלושה מחברים ומעלה, אזכור שני ואילך:

לוי ואחרים (2010) טענו כי...

... Jones et al (1998) זכור התופעה נחקרה ע"י

הערה: במקרה של ריבוי כותבים (4-5 ומעלה) ניתן להשתמש בקיצור "ואחרים/et al" כבר מהאזכור הראשון.

ציטוט ישיר קצר יופיע ברצף בגוף הפסקה (יש לציין גם את מספר העמוד, בנוסף לשנה, ולצטט במרכאות):

לוי (1998: 213) הגדיר זאת כך: "זהות ארגונית היא..."

ציטוט ישיר ארוך (מספר משפטים) – יובא בפסקה נפרדת, וברווה מוגדל ואחיד משני השוליים:

...how can we tell that [...] certain events are occurring at random? [...] my belief [is] that random systems exist and can be recognized as such, though *it is logically impossible* to give any precise definition of randomness (Polanyi, 1974, p. 38; italics added).

הערות: (1) סוגריים מרובעים [כאלו] מציינים עריכה של המצטט; (2) במקרה שחלק מהמילים בציטוט מודגשות (למשל באותיות *italics*) על המצטט לציין אם ההדגשה מופיעה במקור או שהוספה על ידו.

מקור משני (הסתמכות על מקור המצוטט במקור אחר):

מינצברג (אצל: Groth, 1998) מצא כי...

הערות: (1) המשמעות היא שהכותב לא קרא את מינצברג אלא מסתמך על הבנתו של Groth. אם טענתו של מינצברג מהותית לעבודתך אין זה רציני להסתמך עליו בעקיפין אלא ראוי לקרוא אותו במקור; (2) באנגלית מתורגם "אצל" כ-in; (3) ברשימה הביבליוגרפית (ר' להלן) יש לרשום רק את המקור המשני, אותו קראתם (Groth, בדוגמה זו); (4) אם עיתוי הפרסום של מינצברג מהותי לעצם העניין (למשל, אם מתארים התפתחות היסטורית של רעיון) יש לציין זאת בגוף הטקסט ולא כציטוט, כדי למנוע בלבול:

בשנות ה-70 מצא מינצברג (אצל Groth, 1998) כי...

התייחסות לידיעה או מאמר ביומן או בשבועון:

בדיווח מאותו יום (שטרסלר, 1.10.200) נמסר כי...

אילו מקורות חורגים מכללים אלו, ולא ייכללו ברשימה הביבליוגרפית?

ייחוס לראיון אישי, הרצאה, שיחה או תכתובת שביצע כותב העבודה יופיע רק בגוף העבודה ולא ברשימה הביבליוגרפית:

רבקה פלד (ראיון אישי, 12.10.1002) ציינה כי...

לחילופין ניתן להוסיף הערת שוליים בתחתית העמוד:

יוסי שמיר¹ הדגיש כי...

אתרי אינטרנט (להבדיל מפרסומים חתומים שמקורם באינטרנט, אותם מצטטים ככל פרסום אחר) יזכו אף הם להפניה בהערת שוליים (שימו לב לאזכור תאריך הגישה):

¹ בהרצאה שנתן בבית המהנדס בחיפה, 2.3.2012

חברת ג'נרל מוטורס² טענה אז כי...

חומרי לימוד (מצגות, סיכומי התלמיד/ה) לא יצוטטו כמקור.

הרשימה הביבליוגרפית

הרשימה הביבליוגרפית מהווה אינדקס מקורות, כשירות לקורא המעוניין לאתר את המקורות. יש להקפיד הקפדה יתרה על איות מדויק ונאמנות למקור, ולהימנע מראשי תיבות וקיצורים. הרשימה תובא בסדר האלפבית של שמות משפחה של המחברים (כולל במקרה של ריבוי מחברים), קודם המקורות העבריים ואח"כ הלוועזיים. אין הפרדה בין סוגי המקורות: ספרים, מאמרים, פרקים או מאמרים באינטרנט.

להלן התבנית הכללית והעקרונות לרישום הרשימה הביבליוגרפית עפ"י APA, ואחריהם דוגמאות פרטניות:

- ספר: [מחבר/ים] [שנה] [שם הספר] [עיר הוצאה] [שם הוצאה]
- מאמר: [מחבר/ים] [שנה] [כותרת המאמר] [כתב העת] [כרך וגיליון] [עמודים]

כלומר בספר ההדגשה היא על שם הספר, ובמאמר ההדגשה היא על שם כתב העת. ההדגשה יכולה להיעשות באמצעות קו תחתון או אותיות מלוכסנות.

ספר בעברית:

פייגנבאום א., שפר ז. (2003) *אסטרטגיה תחרותית גלובלית*. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה

ספר בלועזית:

Christensen, C. M. (1997). *The innovator's dilemma: when new technologies cause great firms to fail*. Boston MA: Harvard Business Press

מאמר בעברית:

כהן, ש. (1992) שיטת ההוראה הפרונטלית. *מגמות* 8 (31): 1-14

מאמר בלועזית:

Mintzberg, H. (1973) Strategy-making in three modes. *California Management Review* 16 (2): 44-53

פרק מספר (Eds.=העורכים):

Hedberg, B. (1981) How organizations learn and unlearn. In: Nystrom PC, Starbuck WH (Eds.) *Handbook of Organizational Design* (pp. 3-27). Oxford NY: Oxford University Press

מחברים שותפים — ספר בעברית:

כהן, ש. ורפפורט, ג. (1992) *ללמוד איך ללמוד*. תל אביב: מחברות לספרות

מחברים שותפים — ספר בלועזית:

Argyris, C. & Schon, D.A. (1974) *Theory in practice: increasing professional effectiveness*. San Francisco: Jossey Bass

מחברים שותפים — מאמר (בלועזית):

Prahalad, C.K., & Bettis, R.A. (1986) The dominant logic: A new linkage between diversity and performance. *Strategic Management Journal* 7(6): 485-501

מחבר שהוא שם של ארגון

Board of Engineering Education (1995) *Engineering education: designing an adaptive system*. Washington, DC: U.S. National Research Council

² www.gm.com (accessed 1.4.2013) (יש לציין את כתובת הדף הספציפי)

פרסומים ממשלתיים: נהוג להתחיל בכותרת של שם המדינה, למשל: ישראל. לאחר מכן יש לכתוב את יחידות הניהול במדרג הרלוונטי בתוך המערכות המנהליות של אותן ממשלות, עד ליחידה האחראית למקור המידע. לדוגמה: ישראל, משרד החינוך והתרבות, האגף לתרבות ואומנות (1994) *תשקיף פעולות האגף לאומנות ותרבות לשנת תשנ"ד*. ירושלים: משרד החינוך והתרבות

ערך מאנציקלופדיה:

כהן, ש. (1992) למידה. *האנציקלופדיה העברית* כרך 1: 912-908. תל אביב: ספריית הפועלים

מאמר מעיתון יומי:

מקל, ש. (14.10.2004) המשק יסוג לאחור. *"הארץ"* עמ' 3/ב

דיסרטציה/תזה:

זכאי, ד. (1972) *מדדים אישיותיים ובקורות קוגניטיביות כמנבאי סבילות לחסך תפיסתי*. עבודת גמר לתואר "מוסמך", אוניברסיטת תל-אביב

מאמר ממקור אינטרנטי (שאינו כתב-עת מודפס); נניח גם שתאריך החיבור אינו מופיע:

Capurro, R. (year unspecified) *Epistemology and information science*.

<http://arizona.openrepository.com/arizona/html/10150/105705/ethikskript/trita.htm> (accessed 1.4.2013)

מיון מספר מופעים של אותו מחבר, בשנים ובהרכבים שונים:

James, A. (2000)...

James, A. (2002)...

James, A. (2002/a)... [כך גם תופיע ההפניה בגוף הטקסט]

James, A. & Don, B. (2000)...

James, A. & Huff, G. (1996)...

כלומר: קודם לפי שמות, אח"כ לפי שנים

למדריך המלא עיינו כאן:

<http://owl.english.purdue.edu/owl/resource/560/01/>

או חפשו לפי: APA citation format